

และการทำเช่นนี้ก็เป็นที่เหตุให้พระสงฆ์เลือกข้างและกลายเป็นการสร้าง
 ปฏิบัติทางการเมืองไปโดยปริยาย นั่นหมายความว่า สถาบันสงฆ์ถูกนำไป
 ยุ่งเกี่ยวกับผลประโยชน์ทางการเมืองซึ่งเป็นสิ่งที่ผิด มีลักษณะที่เสื่อมเสีย
 ภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ ไม่ยังให้เกิดความเลื่อมใส อีกทั้งยังทำให้ผู้ที่เลื่อมใส
 อยู่แล้วเสื่อมศรัทธา จึงกลายเป็นสิ่งไม่ควร ก่อให้เกิดโลกวิสัยอย่างชัดเจน
 และขัดต่อพุทธดำรัสที่ว่า “การกระทำของพวกเรานั้น ไม่เป็นไปเพื่อความ
 เลื่อมใสของชุมชนที่ยังไม่เลื่อมใส หรือเพื่อความเลื่อมใสยิ่งของชุมชนที่
 เลื่อมใสแล้ว ...” หากมองผ่านปรัชญาหลังนวยุค พระสงฆ์ไม่ควรถูกห้ามมา
 เกี่ยวข้องกับการเมือง แต่ควรเกี่ยวข้องกับการเมืองอย่างเหมาะสมและ
 สร้างสรรค์

11. หากมีการอนุญาตให้พระสงฆ์มีสิทธิเลือกตั้ง ก็คงจะหลีกเลี่ยง
 ไม่ได้ที่จะเรียกรับการสมัครเป็น ส.ส. หรือ ส.ว. หรือ ส.ส.ร. เหมือนใน
 ประเทศศรีลังกา และนั่นก็คือการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับผลประโยชน์ทางการเมือง
 โดยตรงซึ่งเป็นการดึงพระสงฆ์ออกห่างไปจากชีวิตความเป็นอยู่แบบพระสงฆ์
 ที่แท้แต่ดั้งเดิม และเป็นการบ่อนทำลายพระพุทธศาสนาในระยะยาวด้วย
 เพราะศัตรูทางการเมืองย่อมไม่พึงใจต่อพระพุทธศาสนา และเมื่อสบโอกาส
 ย่อมหาทางทำลายพระพุทธศาสนา ทั้งนี้เป็นเพราะการกระทำดังกล่าว เป็น
 เรื่องของโลกวิสัยอย่างชัดเจน และขัดต่อพุทธดำรัสที่ว่า “การกระทำของ
 พวกเรานั้น ไม่เป็นไปเพื่อความเลื่อมใสของชุมชนที่ยังไม่เลื่อมใส หรือเพื่อ
 ความเลื่อมใสยิ่งของชุมชนที่เลื่อมใสแล้ว ...” หากมองผ่านปรัชญาหลังนวยุค
 พระสงฆ์ไม่ควรถูกห้ามมาเกี่ยวข้องกับการเมือง แต่ควรเกี่ยวข้องกับการเมือง
 อย่างเหมาะสมและสร้างสรรค์ การเข้าไปมีส่วนได้ส่วนเสียกับผลประโยชน์

ในทางการเมืองโดยตรงนั้น ย่อมส่งผลต่อภาพลักษณ์และความมั่นคงของพระพุทธศาสนา

12. การแสดงออกทางการเมืองของพระสงฆ์นั้นควรแสดงออกเท่าที่จำเป็นภายใต้ขอบเขตของพุทธดำรัสที่เคยใช้เป็นเหตุในการบัญญัติวินัยว่า “การกระทำของพวกเขาเหล่านั้น ไม่เป็นไปเพื่อความเลื่อมใสของชุมชนที่ยังไม่เลื่อมใส หรือเพื่อความเลื่อมใสยิ่งของชุมชนที่เลื่อมใสแล้ว ...” หากการแสดงเสรีภาพทางการเมืองของพระสงฆ์ทำให้สถาบันสงฆ์เสื่อมเสีย ทำให้ศรัทธาของมหาชนตกไป การกระทำนั้นไม่ควร

13. การแสดงออกทางการเมืองในที่นี่ไม่รวมถึงการแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วม หรือเกี่ยวข้องทางใดทางหนึ่งในเรื่องการศึกสงคราม การงานที่เบียดเบียนชีวิตกันในรูปแบบอื่นๆ เพราะมีพุทธบัญญัติห้ามไว้อย่างชัดเจน

14. การที่พระสงฆ์หนึ่งเจยต่อเหตุการณ์ที่ควรออกมาคัดค้านสิ่งที่ไม่ถูกต้องดีงาม หรือ สนับสนุนสิ่งที่ถูกต้องดีงามก็ถือว่า เป็นสิ่งที่ควรทำไม่ได้หากอยู่ในวิสัยที่จะสามารถทำได้ เพราะเมื่อพิจารณาพระจริยวัตรของพระพุทธรองค์แล้ว จะพบว่า พระพุทธรองค์ไม่ได้นิ่งดูตายต่อเหตุการณ์ทางการเมือง แต่ทรงเข้าไประงับเหตุไม่ไห้บานปลายกลายเป็นความรุนแรง อาทิ กรณีห้ามสงครามพระญาติ สงครามวัชชี

15. การแสดงออกทางการเมืองของพระสงฆ์ไม่ว่าทางใด ต้องยึดหลักการที่ว่า “เพื่อประโยชน์และความสุขของคนเป็นจำนวนมาก เพื่ออนุเคราะห์ จงประกาศพรหมจรรย์อันมีความงามทั้งเบื้องต้น ท่ามกลางและที่สุด” อยู่ในขอบเขตของพระธรรมวินัย และโลกวัชชะ โดยการดำรงตนเป็น

กลางต่อทุกฝ่าย ยึดธรรม คือ ความถูกต้องดีงามเป็นที่ตั้ง เข้ามามีส่วนรวม
ทางการเมืองอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์และบทบาทของตน อันจะเป็น
ประโยชน์เกื้อกูลต่อทั้งสังคมและพระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน

บทสรุป

จากกรณีของพระสงฆ์ไทยที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการเมืองนั้น จะพบว่า
ในอดีตที่ผ่านมา เมื่อมองตามพระจริยวัตรของพระพุทธเจ้าแล้ว จะเห็นว่า
พระองค์ไม่ฝักใฝ่ในทางการเมือง มุ่งสั่งสอนให้มนุษย์และเทวดาหลุดพ้นจาก
กิเลสเป็นอริยบุคคลเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม แม้เกิดเหตุสุดวิสัยที่พระองค์
จำเป็นจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้อง ก็ทรงเข้าไปเกี่ยวข้องแบบเป็นกลาง มุ่งหวัง
ประโยชน์แก่ทั้งสองฝ่าย ต่อมาหากพิจารณาถึงจริยาของสมเด็จพระพนรัต
วัดป่าแก้ว ซึ่งเป็นพระมหาเถระในฝ่ายอรัญญวาสี หรือวัดป่า ก็เข้าไป
เกี่ยวข้องกับเหตุสุดวิสัย จำเป็นต้องไปช่วยเหลือชีวิตของแม่ทัพนายกอง แต่
เมื่อมาพิจารณาถึงบริบทปัจจุบัน จะพบว่า พระสงฆ์ในฝ่ายมหานิกายบางรูป
และโดยเฉพาะอย่างยิ่งพระสงฆ์นักวิชาการที่อยู่ในมหาวิทยาลัยสงฆ์จะมีการ
แสดงบทบาทท่าทีทางการเมืองอย่างชัดเจนในลักษณะของการเลือกข้าง ยิ่ง
ไปกว่านั้นพระสงฆ์เองยังได้พยายามตีความคำสอนของศาสนาเพื่อสนับสนุน
การมาร่วมชุมนุมทางการเมืองและการเป็นแกนนำมือบประท้วงขับไล่รัฐบาล
ซึ่งถือว่าเป็นบทบาทที่เกินเลยไปจากความเหมาะสมตามหลักพระธรรมวินัย

จากบทบาททางการเมืองของพระสงฆ์ในอดีตจนถึงปัจจุบัน จะเห็น
ได้ว่า พระสงฆ์สายป่าได้พยายามรักษาสถาบันตามพระธรรมวินัยได้เป็น
อย่างดี ตามอุดมการณ์ของพระสงฆ์ฝ่ายอรัญญวาสี (พระป่า) ที่เน้นการ

รักษาพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด ในขณะที่พระสงฆ์บางรูปที่ไม่เคร่งครัด พระธรรมวินัย ได้ไปแสดงบทบาททางการเมืองอย่างหลากหลายรูปแบบ และเป็นที่ยอมรับของสังคม จากการตีความพระธรรมวินัยที่เกี่ยวข้องกับการเมือง จะพบว่า ธรรมะกับการเมือง ไม่ใช่สิ่งที่ขัดแย้ง การมีส่วนร่วมทางการเมือง ไม่ใช่สิ่งที่ผิดต่อพระพุทธศาสนา แต่ด้วยพระสงฆ์อยู่ในเพศภาวะที่ต่างจากคฤหัสถ์ และมีหลักพระธรรมวินัยเป็นกรอบในการดำเนินชีวิต สิ่งที่พระสงฆ์ จะทำได้คือ การให้สติแก่สังคม การยึดถือความถูกต้องดีงามในการทำงาน และการอบรมสั่งสอนให้ทุกคนไม่เห็นแก่ตัว เสียสละตนเองเพื่อประโยชน์ส่วนรวม การบรรยาย อภิปราย เสวนา ใดๆ ของพระสงฆ์ ต้องเป็นกลาง ในทางการเมืองอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งจะเป็นผลต่อความยั่งยืนของพระพุทธศาสนาและสถาบันสงฆ์ อันเป็น 1 ใน 3 สถาบันหลักของชาติสืบไป

เอกสารอ้างอิง

- มติชนออนไลน์. โพลเผยสังคมมอง “ว.วชิรเมธี” เป็นสื่อเหลือง “พระพยอม” เป็นสื่อแดง ระบุพระอีสานเลือก นปช.พระใต้เลือก พันธมิตร. กรุงเทพฯ: มติชน สืบค้นเมื่อ 31 มกราคม 2555, จาก www.matichon.co.th
- มหาเถรสมาคม. (2538). คำสั่งมหาเถรสมาคมเรื่อง ห้ามพระภิกษุ สามเณร เกี่ยวข้องกับการเมือง พ.ศ. 2538. 2 มกราคม 2538.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2542). พระไตรปิฎก ฉบับภาษาไทย. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2550). เล่มที่ 124. ตอนที่ 47ก, หน้า 34-35.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2530). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.**

2530. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.

_____. (2540). **พจนานุกรมศัพท์ปรัชญาอังกฤษ-ไทย.** กรุงเทพฯ:

ราชบัณฑิตยสถาน.

วีระ สมบูรณ์. (2550). **ธรรมะกับการเมืองของพุทธศาสนิกชน.** กรุงเทพฯ:

ประพันธ์สาส์น.

Kirsch, A.T. (1978). Modernizing implications of the nineteenth

century reforms in the Thai Sangha. Chambersburg: Anima

Books.

P.A., Payutto. (1994). **Buddhist Solutions for the Twenty-First**

Century. Bangkok: Buddhadhamma Foundation.

ศูนย์การวิจัยรัฐ
พุทธศิลป์ถิ่นอีสาน